

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

Posudek bakalářské práce

Autorka práce: Klára Uhlíková

Téma bakalářské práce: Zur Verwendung der Korrelate bei deutschen und tschechischen Verben
K používání korelátů u německých a českých sloves
On the Use of Correlates of German and Czech Verbs

Další údaje o práci: termín odevzdání ZS 2012/13, rozsah 54 stran

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jana Maroszová, Ph.D.

Téma, cíl a obsah práce:

Studentka si pro svou práci vybrala téma, kterému se v jazykovědě již věnovala pozornost, a to jak zvláště pro němčinu i češtinu, tak konfrontačně. Autorku motivovala k volbě tématu otázka, jak objasnit používání korelátů v němčině tomu, kdo se tento jazyk učí (srov. str. 6). Předložená práce se otázkou pokouší zodpovědět tím, že problematiku použití korelátů u sloves specifikuje konkrétním zaměřením na porovnání jejich výskytu v němčině s českými ekvivalenty ve stejné funkci a obdobných pozicích ve větě.

V první, teoretické části práce (kapitoly 1–3) autorka kromě vymezení způsobů použití zájmen a zájmných příslovcí v německé větě shrnuje také příslušnou teorii a zamýšlí se v tomto kontextu zejména nad použitím výrazu „Korrelat“ a „Platzhalter“ v německé terminologii. Následuje popis českého protějšku, tzv. korelativ. Je upozorněno nejen na shodu či rozdílnost používání korelátů (korelativ) v obou jazycích, ale zároveň i na odlišnosti v jazykovědné terminologii a v chápání pojmů v české a německé lingvistice.

Praktická část se zaměřuje na rozbor konkrétních jazykových dokladů z paralelního korpusu *InterCorp*. Pozornost se nejprve (kap. 4) věnuje vybraným souvětím, jejich českým protějškům, které autorka komentuje. Vychází přitom z němčiny, zohledněna jsou zájmena *es*, *das*, *dessen*, *dem* a zájmná příslovce. K větám s těmito formami korelátů jsou v paralelním korpusu dohledány české ekvivalenty a je porovnán překlad, případně se autorka zamýšlí nad dalšími možnostmi překladu a hodnotí jednotlivé varianty. Druhá kapitola praktické části (kap. 5) zkoumá shody v použití korelátů v němčině a v češtině. V centru pozornosti stojí tentokrát pouze korelát *es* v německých souvětích. Z korpusu bylo náhodně vybráno 200 vět s uvedeným korelátem, pro tento vzorek je zjištěno kvantitativní zastoupení *es* v různých pozicích ve větě a následuje porovnání s českými protějšky.

TELEFON
+420-2-21619241

FAX
+420-2-21619241

BANKOVNÍ SPOJENÍ
Komerční banka PRAHA 1
č. ú. 85631-011/01000

IČO 0021620803
DIČ 001-00216208

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

Závěr práce shrnuje hlavní shody a rozdíly v používání německého korelátu a jeho české obdoby a shrnuje také poznatky z praktické části, jmenovitě z páté kapitoly. Je konstatována skutečnost, že obligatorní či fakultativní použití německého korelátu *es* zůstává jednou z kapitol německé gramatiky, které si zasluhují ještě další pozornost jazykovědného bádání. Postrádám zde však nějaký konkrétní (třeba i negativní) výsledek porovnávání a provedených analýz a reflexi nad tím, zdali zvolená metoda pomohla či nepomohla přiblížit se k pedagogicky motivovanému cíli, který byl formulován hned na začátku v úvodu (str. 6).

Vypracování tématu a metodický postup

Přes jisté jazykové nedostatky (uvádím pro ilustraci jen jeden: např. na straně 14 slovosled ve srovnávací větě s párovou spojkou *je – desto*) je patrná snaha o květnatou, poutavou mluvu, která ne vždy odpovídá vědeckému stylu.

V teoretické části práce čtenáři neujde snaha o obsáhnutí všech aspektů jak při terminologickém vymezení pojmů, tak při popisu korelátů / korelativ, jejich gramatických forem a jejich způsobů použití. Přesto by tvrzení na straně 10 mohlo působit zavádějícím dojmem: „...und nach dem übergeordneten Satz eine Präpositionalergänzung folgt.“ – Zde by bylo přesnější přinejmenším vysvětlit, že se v tomto případě jedná o komplement zastoupený větným výrazem.

Podobně na téže straně (10): „Daraus lässt sich schließen, dass Korrelate eine syntaktische Funktion tragen.“ – Toto tvrzení může být vyloženo také v tom smyslu, že koreláty jsou větným členem (větný člen je možné také definovat jako syntaktickou funkci, srov. např. Helbig/ Buscha 2001), což je ovšem diskutabilní. Jak by se dala daná věta formulovat přesněji?

Když se na straně 12n uvádějí Engelovy tabulky vybraných německých sloves a jejich výskyt s korelátem, může se čtenář ptát, zdali tematika korelátu nepřesahuje rámec gramatiky a zdali se v případě němčiny nejedná spíše o problematiku spadající do valenční syntaxe. Není potom srovnávání použití korelátů spíše srovnáváním právě jednotlivých syntaktických vlastností konkrétních sloves a jejich valenčních plánů v němčině a češtině? Co by z toho případně vyplývalo pro další úvahy či rozborů?

V praktické části upoutá hned nadpis podkapitol 4.2 a 4.3 – Co přesně se myslí výroky „Korrelat *es* zu Subjektsätzen und Subjektergänzungen“, případně „Korrelat *es* zu Objektsätzen und Objektergänzungen“, zejména pojmy „Subjekt-, Objektergänzungen“? Nešlo by dané podkapitoly nazvat jinak, jednodušeji a lingvisticky přesněji?

Také se nabízí otázka, zdali je neměnný objem textů *Česko-německého paralelního korpusu* skutečně rozhodujícím důvodem pro jeho nevyužití. Z toho, jak se v předložené práci zachází s korpusovými doklady, je možné usoudit, že autorce nejde ani tak o kvantitativní rozborů, jako spíše o konkrétní příklady, které potom jednotlivě komentuje. Zůstává však otázkou, co konkrétně tato metoda přinesla pro vytyčený cíl, čtenář by uvítal alespoň kratší shrnutí a zamyšlení nad přínosem komentářů.

TELEFON
+420-2-21619241

FAX
+420-2-21619241

BANKOVNÍ SPOJENÍ
Komerční banka PRAHA 1
č. ú. 85631-011/01000

IČO 0021620803
DIČ 001-00216208

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germánských studií

nám. Jana Palacha 2, 116 38 PRAHA 1, ČESKÁ REPUBLIKA

Proč dále nebylo v páté kapitole nic napsáno blíže o oněch náhodně vybraných 200 dokladech, a o těch případech (celkem 188), kde autorka práce neviděla shody v použití německého korelátu a českého korelativa (ve dvanácti případech podle jejího tvrzení tato shoda nastává). O jaké případy se jednalo a z jakých důvodů se zde shoda nekonala?

Ne každý bude zastávat názor, že zájmeno *es* v příkladové větě č. 2 (str. 45, „...und es bedeutete, dass sie verhungert ist.“) je použito jako korelát odkazující na předmětnou větu uvedenou spojkou *dass*.

V seznamu použité literatury překvapuje rozdělení použitých pramenů pro teorii do rubrik „primäre“ a „sekundäre Literatur“ (primární a sekundární literatura) – toto je rozdělení obvyklé spíše v literární vědě a není důvod jej použít i zde, zejména když v obou rubrikách figurují gramatické příručky a studie.

Předloženou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a kvůli uvedeným nedostatkům navrhuji známku dobře (3).

Diskutabilní body práce byly uvedeny již výše v popisu obsahu a metodického postupu a mohou se stát předmětem rozhovoru během obhajoby, která rozhodne o konečné známce.

V Praze dne 4. 2. 2013

PhDr. Jana Maroszová, Ph.D.

TELEFON
+420-2-21619241

FAX
+420-2-21619241

BANKOVNÍ SPOJENÍ
Komerční banka PRAHA 1
č. ú. 85631-011/01000

IČO 0021620803
DIČ 001-00216208